

Kokemäen Tytöt ja Pojat

- kertomuksia matkan varrelta -

Kaksi soutua

1. Satakunnan Kansansoutu

Järjestäjä: Satakunnan Kansansoutu ry
Reitti: Vammala – Pori, 109 km
Yöpymispaikat: Riste ja Harjavalta
Laskettavat kosket: Arantila, Ruskila
Ohitettavat voimalaitokset: Tyrvää, Äetsä, Kolsi, Harjavalta

Satakunnan Kansansoutu ry järjesti retkisoudun ensimmäisen kerran vuonna 1985, jolloin mukana oli 140 osanottajaa. Sitä ennen oli jo järjestetty neljä kertaa Äetsän vesistöretket-soututapahtumaa, joka perustui omatoimiretkeilyyn. Retki ulottui silloin Äetsästä Kolsiin. Souturetki-idean isän, Markku Torpon mukaan kokemukset olivat hyviä ja tapahtuma laajennettiin kattamaan koko Kokemäenjoki. Kun sponsoriksi saatiin vielä sanomalehti Satakunnan Kansaa julkaissut Satakunnan Kirjateollisuus Oy, sai tapahtuma valtavasti näkyvyyttä. Sen seurauksena alkuvuosina tapahtuman kävijämäärä tuplaantui vuosittain, kun mukana olleet innostivat kaverinsakin mukaan. Seurat ja ihmiset tulivat innolla talkoisiin. He olivat jopa vihaisia, jos ei heitä pyydetty mukaan. Lisäksi osanottajat maksoivat osallistumismaksunsa. Tapahtuma voi hyvin ja yhdistyksen talous oli hyvällä mallilla.

Vuosi 2001 oli huippuvuosi

Vuonna 2001 kansansoutuun osallistui kaikkiaan 435 venekuntaa. Niistä 79 oli kirkkoveineitä. Se oli noin kolmannes Suomen kirkkoveineistä (HS 14.7.2001). Osallistujia oli ilmoittautunut 3038, mutta jos kirkkoveineiden vaihtomiehistöt otetaan lukuun, oli soutajia noin 3800 (Sydän-Satakunta 16.7.2001). Se oli ennätysmäärä. Väkeä oli enemmän liikkeellä sillä Porin Jazz-juhlat eivät osuneet samaan viikonloppuun. Talkoolaisiakin oli auttamassa yli viisisataa. Kirkkoveineiden soudun sujuvuutta oli myös parannettu, sillä ne olivat aikaisemmin voineet joutua Kolsin voimalaitoksen nostopaikalla odottamaan vuoroaan parikin tuntia. Nyt oli sovittu, että ne lähtisivät Risteltä ryhmittäin klo 9, 9.30 ja 10. Kirkkoveineiden osalta tilanne paranikin, mutta järjestelyllä menetettiin suuret ja näyttävät ryhmälähdöt, joita yleisö oli pysähdyspaikoille ja silloille tullut seuraamaan.

Kokemäellä Raition kylätoimikunta oli pystyttänyt laavun laitureineen entisen yhteislaitumen rantaan. Se toimi vuonna 2001 ensimmäistä kertaa kansansoudun kahvituspaikana ja korvasi Kynsikankaan pysähdyspaikan. Kokemäen kaupunki oli luvannut tarjota siellä pullakahvit soutajille. Kylätoimikunta otti kahvituksen hoitaakseen ja Paturilla levotettiin talkoilla 2400 pullaa, jotta varmaan kaikille riittäisi.

Näin soudulle kävi sittemmin

Osallistujamäärän kasvaessa Kansansoudun järjestelyihin tehtiin muutoksia. Erityisesti panostettiin turvallisuuteen ja kehoitettiin järjen käyttöön alkoholin kanssa. Saattoi nimittäin käydä niin, että joiltakin soutajalta oli ”hukassa kuksa, ääni ja eilinen”. Joelle ilmaantuivat järjestysmiehet ja pelastusliivien käyttöä valvottiin. Oheistapahtumia järjestettiin entistä enemmän. Niinpä vähitellen alkoi kuulua soraääniä. Soutu ei enää ollut entisensä. Enää ei edetty johtoveneen perässä lauttana vaan veneistä muodostui pitkä letka. Yhdessäolo ja yhteisöllisyys oli väkimäärän kasvaessa kärsinyt.

Jo vuonna 2003 osallistujamäärä kääntyi hienoiseen laskuun. Syyksi mainittiin kaksi edellistä kesää, jolloin oli ollut sateista. Myös samaan viikonloppuun osuneen Porin Jazzin arveltiin vähentäneen osallistumista. Yritykset näet alkoivat suosia Porin Jazzia enemmän kuin Kansansoutua. Vuonna 2008 soutuun osallistuneiden kirkkoveneiden määrä oli enää vähän yli 30, sillä väki oli siirtynyt soutamaan pienveneitä. Järjestäjien mukaan 50 kirkkovenettä olisi tuonut sopivasti soutajia koko tapahtumaan, mutta 80 olisi ollut liikaa. Soutajistakin alkoi olla pulaa, sillä pieniä soutu tapahtumia järjestettiin yhä useammalla paikkakunnalla ja osa soutajista ikääntyi muuten vaan ja jäi pois tapahtumasta.

Iso murhe alkoi olla talkoolaisten saaminen järjestelyihin. Vuonna 2006 Risten Praasu ry ja Risten VPK totesivat, etteivät niiden resurssit riitä talkootehtävien hoitoon. Niiden tilalle tuli Markkinaperinteen Tuki ry. Kun vapaaehtoistyöhön halukkaiden määrän väheni, alkoivat kustannusrealiteetit purra yhdistyksen talouteen. Vuonna 2011 soutua ei järjestetty lainkaan.

Sitä seuraavien vuosien aikana toteutukset vaihtelivat tai vesistöretkeä ei tehty lainkaan. Vuonna 2025 Satakunnan Kansansoudun perustamisesta tulee kuluneeksi 40 vuotta. Vesistöretki palasi juurilleen. Se toteutettiin omatoimisoutuna. Reittinä oli Äetsä- Kyttälän koulu ja matkan pituus 23 km.

2. Tyttöjen ja Poikien Satakunnan Kansansoutu 13.-15.7.2001

Satakunnan Kansansoudun nousuhuuman huippuvuoteen osui myös Tyttöjen ja Poikien oma osallistuminen. Soutuun osallistumista oli käsitelty vuoden 2000 vuosikokouksessa. Pöytäkirjassa todettiin, että ”jäsenet osoittivat kiinnostusta omakustanteiseen Satakunnan Kansansoutuun osallistumiseen”. Vammalassa asuva Esa Pelttari lupasi varata veneen. Hänelle ja Erkki Rajamäelle annettiin valtuudet koota joukkue ja huolehtia käytännön järjestelyistä.

Souturetken onnistumiseksi huolehdittiin muutamista käytännön asioista

- kirkkovene valmiiksi lähtöviivalle
- siihen soutajat
- soutajien huolto matkan aikana
- sponsorit
- jäsenten ja soutajien yhteistapaamiset.

Innostaminen

Hyvissä ajoin soutupäällikkö Erkki Rojo Rajamäki ja perämies Esa Piraatti Pelttari lähettivät jäsenille runollissävyn viestin ja pyysivät jäseniä ilmoittautumaan venekuntaan. Odotettavissa olisi ”reipasta menoa, railakasta elämää ja uljaita taisteluhuutoja”. Jäseniä kehoitettiin tulemaan mukaan ”Tuntemaan ja kokemaan Kokemäenjoen virrat, tyvenet, kosket, rannat, sillat, rantapellot ja metsät”. ”Me soudamme kirkkoveneemme Vammalasta Kokemäen kautta Poriin, liput liehuen, riemurinnoin ja pilkettä silmäkulmassa”. Soutuun ilmoittautuneiden määrästä ei löydy tietoa tässä vaiheessa.

Vene

Puheenjohtaja Kauko Passi lähetti jäsenille seikkaperäisemmän, soutua esittelevän sähköpostiviestin. Siinä vaiheessa oli viirapenkillinen kirkkovene jo vuokrattu Sulkavan Vene Oy:ltä, jonka tehtäviin kuului kuljettaa vene lähtöpaikalle Vammalaan Sylvään rantaan ja noutaa se soudun päätyttyä Porista. Retken aikana tilaaja oli vastuussa veneestä. Koska myös vastuu soutajista painoi, oli Esa Pelttari jo hyvissä ajoin suorittanut perämieskurssin.

Ilmoittautumiset

Ilmoittautumiset pyydettiin tekemään puheenjohtajalle ja kertomaan, mitkä soutuosuudet kukin oli valmis soutamaan. Alustavasti ilmoittautuneita oli yhdeksän, joista yksi oli nainen. Hän oli Riitta Passi. Ainakin 6 henkilöä tarvittaisiin vielä, jotta kirkkoveneeseen saataisiin täysi yksi miehistö, 14+1 henkilöä.

Sponsorit

Erittäin tärkeä asia oli sponsorien etsiminen, sillä kuluja muodostuisi veneen lisäksi kuljetuksista, osallistumismaksuista, ruokailuista sekä yhdessäolosta ja majoituksista. Sponsoreiksi saatiin kotkalainen Kristina Cruises ja Erkki Viinikka/Viinikka Tankline.

Ohjelma

Tyttöjen ja Poikien jäsenien odotettiin tulevan joukolla seuraamaan soutua ja kannustamaan omia. Yhteisiä tapaamisia oli suunniteltu kaksi.

Ensimmäisen soutupäivän jälkeen yövyttäisiin Vitikkalan Rusthollissa, jonne oli varattuna sauna ja illallinen myös henkilöille, jotka eivät olleet soutamassa. Sinne tuli myös vuoden 2001 Mansikkatyttö Emilia Salovaara pr-tehtäviin. Se taas tiesi mansikkaviini Suvenhehkun maistelua. Erkki Rajamäki kirjoitti kiitosrunon Vitikkalan vieraskirjaan. Runo vain on valitettavasti kadonnut. Kaikki sujui niin mukavasti, että seuraavana vuonna Tyttöjen ja Poikien tapaaminen järjestettiin Vitikkalassa.

Toinen tapaaminen oli lauantaina Tulkkilassa puolen päivän jälkeen (klo 13). Silloin Tyttöjen ja Poikien oli mahdollista ruokailla porukalla ravintola Henrikissä museosillan kupeessa.

Soutukertomus

Erkki Rajamäki laati soutukertomuksen, joka on päivätty 4.8.2001. Sen mukaan Tyttöjä ja Poikia osallistui soutuun kaikkiaan 15, eli yksi kirkkoveneellinen. Osanottajat hän kirjasi seuraavasti.

Kapteeni ja perämies: Esa Pelttari

Perjantai

Tahtiairossa: Kauko Passi ja Matti Lunden

Soutajat: Veikko Eskola, Pentti Vahe, Tuula Wekara, Erkki Rajamäki, Martti Mela, Matti Knuutila

Lauantai

Tahtiairossa: Martti Mela ja Pentti Vahe

Soutajat: Antti Huida, Jaakko Häyhtiö, Erkki Rajamäki, Riitta Passi, Reino Toikka, Airi Ekquist, Tapio Kilkku

Kuvat Riitta ja Kauko Passi

Sponsorit olivat hyvin esillä. Veneen kokassa liehui kotkalaisen Kristina Cruisesin lippu ja soutajilla oli päässään Viinikan sininen lippalakki.

Haasteita oli heti alussa, perjantaina, jolloin soudettiin vain 1+7 miehistöllä eli kolmella ja puolella airoparilla vastatuuleessa ja ukkossateessa. Äetsästä saatiin neljäs airopari täyteen. Soutajista viisi oli soutamassa koko retken ajan. Vene ei ollut millään etapilla täysmiehistöinen, mikä olisi tehnyt soudusta raskaan jo normaaleissakin olosuhteissa.

Lauantaina soudettiin Risten Praasulta Tulkkilaan neljällä airoparilla. Osuuden kauniista maisemista nautittiin kiireettä. Raition laavulla pysähdyttiin kahvilla.

Kapteeni ja perämies Esa Pelttari Risten Praasulla. Kuva Riitta ja Kauko Passi

Raition laavulla Riitta Passi, Erkki Rajamäki, Esa Pelttari, Antti Huida, Reino Toikka ja Martti Mela. Kuva Riitta ja Kauko Passi

Heti perään pysähdyttiin uudemman kerran Ali-Ketolan rannassa, sillä eväät olivat huvenneet ja niitä oli toimitettu sinne lisää. Pälpäälänlahdella tehtiin reittiin mutka ja käytiin tervehtimässä Christa Rauhiota monelle Tytölle ja Pojalle tutulla Rauhion huvilalla.

Ali-Ketolan rannassa lisäeväitä noutamassa.
Kuva Riitta ja Kauko Passi

Christa Rauhio vastaanottaa soutajia.
Kuva Riitta ja Kauko Passi

Tulkkilassa miehistö vaihtui jonkin verran, mutta saatiin kuitenkin ½ airoparia lisää Harjavaltaan asti. Mukaan tuli näet pikahälytyksellä vesistöretken toinen naissoutaja, Airi Enquist (s. Kylä-Vehka), joka souti korkokengissä kotitalonsa ohi Harjavaltaan. .

Ruokailu Cafe Kestissä. Kuva Riitta ja Kauko Passi

Harjavaltaan vene sitten valitettavasti jäi, sillä sunnuntain Harjavalta-Pori etapille ei enää saatu riittävästi soutajia. Soutu keskeytyi. Syyksi ilmoitettiin viime hetkellä tapahtuneet osallistumisten peruutukset. Soutuvastaava peräänkuuluttikin soutajilta sitoutumista annettuihin osallistumislupauksiin.

Näin ollen soudun kohokohta, Arantilan ja Ruskilan koskitaival, jäi soutajilta kokematta. Se oli vahinko, sillä ensikertalaiset olivat jo kahden päivän aikana kerryttäneet riittävästi kokemusta koskien laskuun. Lisäksi Harjavallan voimalasta juoksutettiin varta vasten vettä niin paljon, että veden pinta koskissa nousi puoli metriä. Perämies olisi hyvinkin ohjannut veneen koskien läpi kiville ajamatta.

Souturaportintekijän arvion mukaan soutajat selvisivät ankarasta urakastaan hyvin, vaikka he olivat pääosin ensikertalaisia kirkkoveneensoutajina. Hurtin, välillä jopa rankan huumorinavulla kestiin soudun raskuudet. Kädet kestivät hyvin, sen sijaan selkä ja takapuoli olivat kovilla. Viimeksi mainittu johtuu kirkkoveneen kiinteästä, viiralla peitetystä penkistä. Kun sillä parikin päivää istuu ja joka vedolla liu'uttaa takapuoltaan "ees taas", on seurauksena matkan edetessä makeita lisätuntemuksia. Sittemmin soutajien oloa on helpotettu ja useimpiin veneisiin on asennettu liukupenkit. Ei kuitenkaan kaikkiin, sillä aina jotkut haluavat kokea perinteisen soututavan.

Lopputulema

Soudun jälkeen, parin viikon päästä (4.8.2001), pidetyn vuosikokouksen pöytäkirjassa, kohdassa Muut asiat todettiin lyhyesti Kokemäen Tyttöjen ja Poikien osallistuneen Satakunnan Kansansoutuun. "Venekunta oli ajoittain varsin vähälukuinen, mutta ansiokkaasti se kuitenkin soui Vammalasta Harjavaltaan".

Soutuun osallistumisesta aiheutui yhdistykselle kustannuksia melkoisesti. Varsinkin Sulkavalta vuokrattu kirkkovene oli hintava. Kun kaikki laskut myöhemmin syksyllä oli maksettu, kirjoitti puheenjohtaja yhdistyksen laskuja pankissa hoitavalle Vappu Palolle: "Periaatteeni, että tilillä on seuraavan vuoden lahjoitusvarat, näyttää nyt kärsivän. Onneksi on yksi sponsoriraha vielä kesästä tulossa."

Näyttää siltä, ettei asiaa enää seuraavankaan vuoden (2002) vuosikokouksessa sen enempää kommentoitu. Se on ymmärrettävää, sillä kyseisenä vuonna siirryttiin markasta euron käyttöön, ja muutenkin esillä olivat jo uudet asiat. Tulevien vuosien tapaamisiin talouden keikahduksella oli kuitenkin vaikutuksia.

Tytöt ja Pojat olivat joki-ihmisiä

Yhteenvetona voisi sanoa, että vuosituhatosen vaihteen tienoilla joki kiehtoi Tyttöjä ja Poikia kovasti. Vuonna 1998 risteiltiin SuviHuvilla (3h), vuonna 2001 osallistuttiin Satakunnan Kansansoutuun (2 päivää) ja Vitikkalan rusthollivierailun (2002) yhteydessä miniristeiltiin (kesto 1/2 h) Putajanjoen, Köysikoskenhaaran ja Ruoppajoen maisemissa.

Kai Passi ja Tapio Kilku veneilevät Putajanhaarassa.

Kuva Riitta ja Kauko Passi

Lähteet:

Helsingin Sanomat, Jokilaaksot, Sydän-Satakunnat
Haastattelu Markku Torpo